

KPSS-ÖABT 2022

COĞRAFYA

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ

SORU BANKASI

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

ÖABT COĞRAFYA TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI

ISBN 978-0-2021-0044-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten uluslararası akademik bir yayınevidir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan WorldCat ve ayrıca Türkiye'de kurulan Turcademy.com tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I I. Baskı: Eylül 2021, Ankara

Proje-Yayın Yönetmeni: Ümit Dilaver
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerli Okuyucularımız

Elinizdeki bu kitap, Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ÖABT Coğrafya Öğretmenliği Testi (ÖABT-Coğrafya) kapsamındaki soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

ÖABT Coğrafya Tamamı Çözümlü Soru Bankası yayıнымızda 56 testten oluşan 1151 soru yer almaktadır. Kitap, çıkması olası soruların titizlikle incelenmesiyle ÖSYM formatına uygun sorular ve çözümleriyle bilgilerin açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilerek hazırlanmıştır.

- * Özgün,
- * Güncel,
- * Öğrenme ve öğretme tekniklerine uygun,
- * Zaman kazandırıcı çözüm teknikleri içeren yapısıyla

sınava hazırlanmada öncü bir kitap olma amacıyla da hizmetinize sunulmuştur.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi **pegem@pegem.net** adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Başarılar...

COĞRAFYA TARİHİ VE FELSEFESİ

Coğrafyanın Tarihi	1
Coğrafyanın Konusu ve Felsefesi	5
Karma Test	10

FİZİKİ COĞRAFYA

Evren Dünya'nın Şekli ve Hareketleri	15
Kartografya - Projeksiyonlar - Harita Türleri	21
Yerin Yapısı - Jeolojik Zamanlar - Taşlar	26
Yer Kabuğu Hareketleri ve İç Kuvvetler	31
Dış Etken ve Süreçler - Çözülme - Kütle Hareketleri	36
Flüviyal Topoğrafya	41
Kıyı Topoğrafyası	47
Karst Topoğrafyası	52
Kurak ve Yarı Kurak Bölge Topoğrafyası	57
Glasiyal ve Periglasiyal Topoğrafya	62
Volkan Topoğrafyası	67
İklim Giriş - Atmosfer	72
Sıcaklık - Hava Basıncı - Rüzgâr - Nem - Yağış	77
Büyük İklim Tipleri	87
Hava Kütleleri - Hava Tipleri	92
Küresel İklim Değişikliği	97
Hidroğrafya	103
Toprak Oluşumu - Dağılışı - Toprak Sınıflandırmaları	108
Bitki Coğrafyası	113

BEŞERÎ VE EKONOMİK COĞRAFYA**Nüfus Coğrafyası**

Nüfusun Tarihçesi ve Dağılışı	118
Nüfus Yapısı ve Kavramlar	123

Yerleşme Coğrafyası

Yerleşmenin Tarihçesi	128
Yerleşmenin Dağılışı	133
Kırsal ve Kentsel Yerleşmeler	138

Ekonomik Coğrafya

Tarım	143
Madenler ve Enerji Kaynakları	148
Sanayi, Ulaşım, Turizm, Ticaret	153

SİYASİ COĞRAFYA

Siyasi Coğrafyaya Giriş	158
Dünyada Başlıca Örgütler	163
Önemli Kanallar - Boğazlar ve Ülkeler	168

**İNSAN - ÇEVRE ARASINDAKİ
KARŞILIKLI ETKİLEŞİM**

İnsanın Doğaya Müdahaleleri	174
Türkiye ve Dünya Koruma Alanları ve Özellikleri	179

TÜRKİYE COĞRAFYASI

Türkiye'nin Konumu ve Sonuçları	184
Türkiye'nin Yer Şekilleri	189
Türkiye'nin İklimi	194
Türkiye'de Su, Toprak ve Bitki	200
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme	205
Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası	209
Türkiye'de Tarım	214
Türkiye'de Madenler, Enerji Kaynakları, Sanayi	219
Türkiye'de Ulaşım - Turizm - Ticaret	224
Karma Test	229

Cevap Anahtarı	238
----------------------	-----

ALAN EĞİTİMİ

Coğrafya Dersi Öğretim Programı I - IV	243
Coğrafya Öğretiminde Yaklaşımlar ve Teknikler I-IV	275
Coğrafya Materyalleri ve Ölçme Değerlendirme I - II	309
Karma Test	328
Cevap Anahtarı	332

TEST

- Eski Çağ'da yaşamış olan ve "doğal zenginlikleri kısıtlı olan bölgelerde devlet kurmanın zor olduğunu belirten", diğer bir ifade ile çevreci determinist görüşe sahip olan filozof aşağıdakilerden hangisidir?**
 - Herodotos
 - Strabon
 - Batlamyus
 - Aristo
 - Biruni
- Astronomi, matematik ve coğrafya alanlarına katkı yapmıştır. Daha çok astronomi çalışmalarıyla tanınmış büyük gök sistemiği adlı eseriyle bilinen ve zamanına kadar ulaşan astronomi bilgisinin sentezini yapmış ve bunları Mathematike Syntaxis (Matematik Sentezi) adlı eserinde toplamıştır. 13 kitaptan oluşan bu eser günümüz Batı dünyasında "Almagest" adıyla tanınmaktadır.**
Hakkında bilgiler verilen bu filozof aşağıdakilerden hangisidir?
 - Herodot
 - Batlamyus
 - Strabon
 - Posedion
 - Eratosthenes
- XV. yüzyılda yaşamış önemli bir astronomi ve matematik bilgini olan; astronomi ve matematik alanında yazmış olduğu ve Otlukbeli Savaşı zaferinden sonra Fatih Sultan Mehmet'e sunulduğu için "Fethiye" adı verilen astronomi kitabının yazarı kimdir?**
 - Uluğ Bey
 - Katip Çelebi
 - Evliya Çelebi
 - İbn-i Haldun
 - Ali Kuşçu

- Orta Çağ İslam Dünyası'nın ünlü gezginlerinden biridir ve en önemli eseri Kitap El-İbar (İbret Verici Kitap)'dır. Bu kitapta Berberi topluluklarının İslam öncesindeki sosyo-ekonomik özellikleri hakkında bilgi vermektedir.**

Yukarıda sözü edilen Orta Çağ gezgini aşağıdakilerden hangisidir?

- İbn-i Batuta
- Biruni
- Katip Çelebi
- Evliya Çelebi
- İbn-i Haldun

- Coğrafi Keşifler; XV. yüzyıl ve XVI. yüzyıllarda Avrupalılar tarafından yeni ticaret yollarının bulunması amacıyla başlattıkları ve yeni okyanusların ve kıtaların bulunmasıyla gerçekleşmiş olan keşiflerdir.**

Coğrafi keşiflere öncülük eden millet aşağıdakilerden hangisidir?

- İngilizler
- Portekizliler
- İtalyanlar
- Fransızlar
- Almanlar

- Coğrafi keşiflerin en önemli nedeni ekonomiktir ve Batılılar, doğuya giderek buralardaki zenginliklerden yararlanmak istemektedir. Doğuya doğru giden yolun en önemli noktalarından biri ise Ümit Burnu'dur.**

Aşağıdaki gemicilerden hangisi Ümit Burnu'nun ilk olarak keşfeden gemicidir?

- Bartolme Diaz
- Macellan
- Vasco da Gama
- Kristof Colomb
- Americo Vespucci

7. Çevre ve insan arasındaki ilişkileri inceleyen bilim olarak "beşeri coğrafya"yı tanımlayan; beşeri incelemelerde insan ve çevrenin aynı oranda etkili olduğunu bu nedenle sadece birisine ağırlık vermenin doğru olmadığını savunan ve beşeri coğrafyanın kurucusu olarak sayılan bilim adamı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Friedrich Ratzel
B) Carl Ritter
C) Alexander Von Humboldt
D) James Cook
E) Paul Vidal De La Blache

8. Aşağıda verilen coğrafyacı - eser eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?

<u>Coğrafyacı</u>	<u>Eser</u>
A) Eratosthenes	<i>Geographika</i>
B) Batlamyus	<i>Geographika Hypgesis</i>
C) Piri Reis	<i>Kitab-ı Bahriye</i>
D) Katip Çelebi	<i>Seyahatname</i>
E) Herodot	<i>Historie</i>

9. Önceleri tek bir ada olduğu düşünülen; ancak seyahati sonucunda Yeni Zelanda'nın iki adadan oluştuğunu keşfeden ve Kuzey Adası ile Güney Adası arasındaki boğaza adı verilen denizci kimdir?

A) Bartelmi Diaz
B) Vasco da Gama
C) Marco Polo
D) Ferdinand Macellan
E) James Cook

10. Tüm kıtaların geçmişinde "Pangea" isimli tek bir kıta vardır ve Pangea'nın parçalanarak ayrılması sonucunda günümüzdeki kıtaların oluştuğunu tezini ileri süren yerbilimci aşağıdakilerden hangisidir?

A) Alexander Von Humboldt
B) Alfred Wegener
C) Bernhard Varenius
D) Copernicus
E) Johannes Kepler

- 11.

I. Herodot
II. Thales
III. Aristo
IV. İbn-i Haldun
V. Mackenzie

Yukarıda verilen bilim adamlarından hangisi Eski Çağ coğrafyacılarından değildir?

A) I ve II
B) II ve III
C) III ve IV
D) IV ve V
E) I ve V

12. "Mısır, Nil'in hediyesidir." sözüyle coğrafya biliminin neden-sonuç ilkesine vurgu yapmıştır.

Yukarıda anlatılan ilk çağ coğrafyacısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Thales
B) Herodot
C) Aristo
D) Strabon
E) Batlamyus

13. Orta Çağın, İslam dünyasına ait coğrafyacıları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Mesudi
- B) İbn-i Batuta
- C) İbn-i Haldun
- D) Biruni
- E) Evliya Çelebi

14.

- I. J. Ross → Antartika'ya ulaşmış.
- II. R. Scatt → Güney Kutbu'na gitmiş.
- III. E. Hillary → Everest'e tırmanmış.
- IV. J. Cook → Ümit Burnu'na ulaşmış.
- V. V. Gama → Hindistan'a ulaşmış.

Yukarıda yeni ve yakın çağda yapılan keşifler ve keşifler eşleştirilmiştir.

Yapılan eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Bu döneme ait önemli bilim adamları, A. Von Humboldt, Karl Ritter, Friedrich Ratzel'dir.

Yukarıda anlatılan dönem, Coğrafya'nın gelişim devrelerinden hangisi içinde yer alır?

- A) Ansiklopedik devre
- B) Klasik devre
- C) Bölgesel devre
- D) Çağdaş devre
- E) Gezi-gözlem devresi

16. "Doğa, insan davranışlarında sorumlu olan faktördür."

İnsanın, doğanın kendine sunduğu kadar doğadan yararlanabildiğini savunan coğrafi akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Determinizm
- B) Possibilizm
- C) Pozitivizm
- D) Modernizm
- E) Probabilizm

17. Orta Çağ'da İspanya ve Portekizli gemicilerin öncülüğünde başlayan Coğrafi Keşifler döneminde coğrafya bilimi ve gezegenimize ait birçok bilgiye ulaşılmıştır. Dünyanın yuvarlak olduğunu kanıtlamak için 1519-1522 arasında süren bir seyahat gerçekleştirilmiştir.

Yukarıda bahsedilen seyahate kaptanlık eden ünlü gemici aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Vasco da Gama
- B) Ferdinand Magellan
- C) Bartelmi Diaz
- D) Kristof Kolomb
- E) Amerigo Vespucci

18. Orta Çağ'ın siyasi coğrafyacısıdır. Tunus'ta doğmuş Kahire'de vefat etmiştir. Devletlerin kuruldukları yerlerle ilişkileri üzerine çalışarak Aristo'ya benzer görüşler ortaya koymuştur. *Mukaddime* ve *Kitap El-İbar* eserlerinde dönemine ait tarihi ve sosyolojik bilgiler ağırlıktadır.

Yukarıda verilen bilgiler aşağıdaki coğrafyacılarından hangisine aittir?

- A) Mesudi
- B) Hudrazbih
- C) Makdusi
- D) İbn-i Batuta
- E) İbn-i Haldun

ÇÖZÜMLER

1. Aristo Eski Çağ'ın önemli filozoflarından birisidir. Aristo'ya göre doğal zenginlikleri kısıtlı olan bölgelerde devlet kurmak zordur.
Cevap D
2. Batlamyus, Eski Çağ'ın önemli coğrafyacılarından birisidir. Batlamyus, coğrafya araştırmalarına öncülük etmiş ve özellikle matematik coğrafya konularında çalışmıştır. 13 kitaptan oluşan ve günümüz Batı dünyasında "Almagest" ismiyle tanınan eserinde çoğunlukla güneşin, ayın ve gezegenlerin hareketlerini açıklamıştır.
Cevap B
3. Ali Kuşçu, Semerkant'ta doğmuştur. Ali Kuşçu'nun astronomi ve matematik alanında yazmış olduğu iki önemli eseri vardır. Bunlardan birisi, Otlukbeli Savaşı sırasında bitirilip zaferden sonra Fatih'e sunulduğu için Fethiye adı verilen astronomi kitabıdır. Ali Kuşçu, Fatih Sultan Mehmet'in emriyle, Ayasofya medresesine müderrislik de yapmıştır.
Cevap E
4. Tunus doğumlu olan İbn-i Haldun, Orta Çağ İslam Dünyası'nın en ünlü gezginlerindendir. En önemli eseri Kitap El-İbar (İbret Verici Kitap)'da; Berberi topluluklarının ve İslam İmparatorluklarının İslam öncesindeki sosyal-ekonomik özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Eser, jeopolitik ve siyasi coğrafya görüşlerini de içermektedir.
Cevap E
5. Coğrafi Keşifler, ilk olarak Portekizlilerin girişimleri ile başlamış olan bir keşifler devridir.
Cevap B
6. Portekizli gemici Bartelmi Diaz, Ümit Burnu'nu ilk bulan coğrafi keşif denizcilerinden biridir.
Cevap A
7. Carl Ritter, Alman tarihçi, filozof ve coğrafyacıdır. Ritter; beşeri coğrafya, insan ve çevre arasındaki ilişkileri inceleyen, tezini ileri sürerek beşeri coğrafyanın konusunu belirlemiştir. Beşeri coğrafyanın kurucusu olarak tanınmaktadır.
Cevap B
8. *Seyahatname* eseri Evliya Çelebi'ye aittir. Katip Çelebi'nin en ünlü eseri *Cihannüma*'dır.
Cevap D
9. Dünyanın en fırtınalı deniz bölgelerinden biri olan Cook Boğazı, 1769'da James Cook tarafından keşfedilmiştir. Bu boğaz günümüzde Cook Boğazı olarak geçmektedir.
Cevap E

10. Bu teori Kıta Kayması Teorisi'dir ve 1912 yılında Alfred Wegener tarafından ortaya atılmıştır. Wegener'e göre, kıtaların geçmişinde "Pangea" isimli tek bir kıta vardır ve Pangea parçalanarak dağılmıştır.
Cevap B
11. Herodot, Thales ve Aristo ilk çağ coğrafyacılarındandır. İbn-i Haldun, Ortaçağ, Mackenzie Yakınçağ coğrafyacılarındandır.
Cevap D
12. Kuzey Afrika, İran, Yunanistan, İtalya ve Hindistana kadar uzanan sahayı gezmiş, burada gördükleri ile "Herodot tarihini" yazmış. "Mısır Nil'in hediyesidir" sözü ile neden-sonuç ilişkisi kurma özelliğine vurgu yapmış ilk çağ coğrafyacısı Herodot'tur.
Cevap B
13. Mesudi, İbn-i Batuta, İbn-i Haldun, Biruni Orta Çağa ait İslam dünyasının bilim adamlarıdır. Evliya Çelebi ise Yeni Çağ coğrafyacılarındandır. *Seyahatname* adlı esere sahiptir.
Cevap E
14. J. Cook, Yeni Zelanda'yı keşfeden kaşiftir. Ümit Burnu'na coğrafi keşifler sırasında ulaşan kaşif ise Portekizli Bartelmi Diaz'dır.
Cevap D
15. Klasik devre Varenus tarafından temelleri atılan A. Von Humboldt, Karl Ritter, Friedrich Ratzel tarafından pek çok çalışma ve eserle gelişen devredir.
Cevap B
16. Determinizm akımına göre, insan doğanın kendine sunduğu kadar doğadan yararlanabilir. Beşeri faktörler, fiziki faktörlerin kontrolü altındadır. Yeni doğa insan davranışlarında sorumlu olan faktördür.
Cevap A
17. Portekizli gemicilerden Ferdinand Magellan 1519'da İspanya krallığının desteğiyle dünyayı dolaşma seyahatine çıkmıştır. Filipin Adaları çevresinde çıkan çatışmada Magellan'ın öldürülmesiyle kaptanlığı Sebastian del Cano devralmış ve Filipinlerden ele geçirilen gemi dolusu baharat ve değerli süs eşyaları ile 1522'de İspanya'ya dönmüştür.
Cevap B
18. Öncülde verilen bilgiler ünlü Orta Çağ coğrafyacısı İbn-i Haldun'a aittir.
Cevap E